

*Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto Sosiaali- ja terveysministeriön
asetusluonnoksista koskien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen
käyttöoikeuksia sekä potilasasiakirja-asetuksen muutoksia*

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) pyytää lausuntoa asetusluonnoksesta, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden käyttöoikeuksia asiakastietoihin. Saman aikaisesti pyydetään lausuntoa potilasasiakirja-asetuksen muutoksista.

Lausunnolla olevat asetusluonnokset perustuvat hyväksyttyyn lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (asiakastietolaki, 784/2021). Laki tulee voimaan 1.11.2021. SuPer kiittää mahdollisuudesta lausua STM:n asetusluonnoksiin.

*1) Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen
käyttöoikeuksia koskevasta asetusluonnoksesta.*

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021, jäljempänä asiakastietolaki) 15 §:n mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyä koskevien käyttöoikeuksien on perustuttava sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun asiakas- ja potilastietoja käsittelevän henkilön työtehtävään ja annettavaan palveluun siten, että henkilöllä on käyttöoikeus vain työtehtävissään tarvitsemiinsa välttämättömiin asiakastietoihin, joihin hänellä on tiedonsaantioikeus.

1 §

*Soveltamisala (mitä tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ja muut asiakastietoja
käsittelevät henkilöt työtehtävänsä ja annettavan palvelun perusteella saavat enintään käyttää)*

Asetusesityksen mukaan käyttövaltuudet voivat olla rajaavampia kuin asetuksessa esitetyt, asetus esittää vähimmäisvaatimustason.

SuPerin mielestä minimivaatimusten esittäminen asetuksessa saattaa aiheuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden käyttöoikeuksien turhaa rajaamista ja hankaloittaa työntekoa, estäen tarpeellisten potilas- ja asiakastietojen saannin. Organisaatiot, kuten HUS, rajasi nimikesuojattujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden oikeutta tarkistaa asiakkaiden ja potilaiden lääkitystietoja Reseptikeskuksesta Apotin käyttöönoton yhteydessä. Tämä on johtanut siihen, että potilaiden tiedonsaanti on viivästynyt. SuPerin mielestä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden käyttöoikeuksien tulee olla lakiin perustuvia.

Rekisteröityminen Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontaviraston (Valvira) ylläpitämiin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilörekistereihin on edellytys varmennekortin saamiseen. SuPer suosittelee kaikkia nimikesuojattuja rekisteröitymään, koska se on ainoa virallinen tapa ammattihenkilöiden vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen ja edellytys tietosuojan sekä tietoturvan toteutumiselle sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa tietojärjestelmäpalveluissa. Asetuksessa esitettyjen käyttövaltuuksien tulee olla eri ammattiryhmiä säätelevien ammattioikeuksien mukaisia. Riittävä tiedonsaanti on edellytys potilas- ja asiakasturvallisuuden, sekä laadun varmistamiselle.

4 § Käyttöoikeudet terveydenhuollossa

Käyttöoikeus laaja-alaisessa hoidollisessa työtehtävässä

Esityksen mukaisesti ammattihenkilöillä ja muilla asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on käyttöoikeus kaikkiin välttämättömiin potilastietoihin sekä sosiaalihuollon asiakas- ja potilastietoihin tietosuojasetuksen mukaisen suostumuksen määrittämässä laajuudessa. Työtehtävien kuvauksissa painottuu terveyden ylläpitämien ja edistäminen, sairauksien ennaltaehkäiseminen, sairauksien toteaminen sekä sairauksiin liittyvän hoidon toteuttaminen, potilaan oireiden lievittäminen (palliativinen hoito), sekä kuntouttava toiminta.

Esityksen mukaan, kyseisiä, laaja-alaisia työtehtäviä, toteuttavat, laillistetut terveydenhuollon ammattihenkilöt. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä ja siitä täydentävä asetukset rajaavat ainoastaan oireen mukaisen hoidon, rajatun lääkkeen määräämisoikeuden, sekä viranomaispäätösten antamisen nimikesuojatuilta sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiltä.

SuPerin mielestä kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöillä tulee olla *käyttöoikeus laaja-alaisiin hoidollisiin työtehtäviin niiden edellyttämällä tasolla. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt työskentelevät laaja-alaisesti toistensa työtehtävissä, erityisesti sosiaalihuollossa, jossa suurin osa terveydenhuollon ammattihenkilöistä on nimikesuojattuja. Käyttöoikeutta laaja-alaisessa hoidollisessa työtehtävässä ei tule rajata vain laillistetuille terveydenhuollon ammattihenkilöille.*

19§

Opiskelijoiden käyttöoikeudet

Esityksen mukaan sosiaali- terveydenhuoltoalojen opiskelijoille voidaan harjoittelujakson ajaksi antaa työtehtävää ja toteutettavaa palvelua vastaavat käyttövaltuudet heidän toimiessaan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön ohjauksessa.

SuPerin mielestä alan opiskelijoiden käyttöoikeudet tulee muuttaa niin, että se tapahtuu ohjauksessa ja valvonnassa. Tiedossa on, että alan opiskelijat suorittavat harjoittelujaksojen aikana muitakin kuin tutkinnon osaan kuuluvia työtehtäviä ja heitä käytetään usein työvoimana. Ohjauksen ja valvonnan aikainen työskentely parantavat asiakas- ja potilasturvallisuutta, sekä tukevat harjoittelujaksolle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan oikeusturvaa.

2) Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö potilasasiakirja-asetukseen tehtävistä muutoksista

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista (298/2009) on tullut voimaan 30.3.2009. Potilasasiakirja-asetus on säädetty potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 12 §:n 2 momentin ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) nojalla. Uusi laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (784/2021, jäljempänä asiakastietolaki) tulee voimaan 1.11.2021. Lailla on kumottu laki sosiaali- ja terveydenhuollon

asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007). Tällä esityksellä kumottaisiin potilasasiakirja-asetuksessa olevat vanhentuneet viittaukset asiakastietolakiin (159/2007) ja tehtäisiin uudesta asiakastietolaista johtuvat välttämättömät, teknisluonteiset muutokset.

Esitetyt muutokset ovat pääosin teknisluonteisia ja kannatettavia. Kumoamisen perusteena on se, että asiakastietolaissa on vastaavat säännökset.

Silja Paavola
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisjohtaja

SuPerin 90 000 jäsentä työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kasvatusalalla yksityisellä ja julkisella sektorilla